

יוגוסלביה

אשת המרשאל

לפני שנה ביקר שר החוץ הבריטי היפהפה, אנתוני אידן, בבלגראד, הוזמן למסיבה בביתו של המרשאל. על ההזמנה היו חתומים "הנשיא טיטו והגברת יובנקא ברוז". בצורה זו נודע בפעם הראשונה לעולם כי יוסיפ ברוז, אחד המנהיגים הבולטים ביותר בעולם, נשא אשה בפעם השלישית. מיד השחזרו מיטב עתונאי העולם את עטיהם, יצאו לציד. מליוני קוראים רצו לראות את מי נשא לאשה אותו אדם סגנוני, שהעז להכריז מלחמה על הגוש הסובייטי. ובאותה שעה להתגרות במערב בענין טריק אסט. אולם מאמציהם עלו בתוהו: גברת טיטו נשארה עטופת מסתורין. רק תמונה אחת או שתיים יצאו לאור העולם. בתמונות נראתה אשה רגילה למדי, כבת 28 (פחות

יובנקא ויוסיפ ברוז-טיטו
אחרי נחיתת יו, המשך פשוט

ממחצית גילו של בעלה, נאחזים, עגל-גלגל.

סטאלין התעלם. מפי העם קלטו העיתונאים סיפורים רבים כיצד הכיר המרשאל את הצעירה, שהיתה טוראית בצבא השיחור הפרטיזני. לפי הסיפור הנפוץ ביותר, קרה שבר אחרי שהגרמנים ירדו על המערה בה הסתתר הכללי של טיטו, ירו לתיי כה. טיטו וסגנו קארדל, ברחו לפנים המעינה, חשבו שהם אבודים, כשגילו לפתע מוצא תחוצה. הם ברחו בעזרת נהקלו ללב קרב בין הגרמנים ובריגדה פרטיזנית. אחד הגרמנים הכיר במרשאל הלבוש יפה, כיוון אליו את רובהו, אך נהרג ברגע האחרון על ידי פרטיזנית צעירה, יחפנית ועטופת שירי באטלדרס אנגלי ישר. אחרי הקרב חלתה הצעירה בטיפוס, וטיטו הבריק מברק מיוחד לסטאלין, בו ביקש להטיס לו רפוי. אות. אולם סטאלין התעלם מן הבקשה, וזע בזאת את וזע השנאה כלב המרשאל.

יובנקא הצעירה הוכנסה למרפאת השדה המיוחדת של טיטו, צורפה אחרי החלמתה כפקידה למטהו, קיבלה תפקיד מרכזי כקו-מיסאר פוליטי בצבא.

עליה בדרגה. החודש, אחרי ציד שנמי שך שבועות רבים, הצליחה סוף סוף עתיר גאית אמריקאית לקבל את הראיון הראשון מפי אשת המרשאל. יובנקא ברוז חייכה, הכחישה את הסיפור כולו.

לדברי היוגוסלבים מסי, בת איכר מרוד אשר לרשותה עומדים כיום חצי הריסר אר מנות פאר, היתה הפגישה הראשונה פחות דרמטית. שעה שהתאספה גדודה בטכס הנא בורה של פרטיזן צעיר, בא טיטו ונאם את נאום האזכרה. אחרי הנאום לחץ גם את ידה. ההמשך היה פשוט: המרשאל העביר את האשה למפקדתו, העלה אותה

בדרגת סגן-משנה לדרגת סרן. נתן לה תפקיד במחלקת התיק. היחסים נמשכו תשע שנים, נסתיימה בחי דש אפריל 1952 כשיובנקא, לבושה בשמלה אדומה, התחתנה עם המרשאל בדירתו ברובע הפקידים בבלגראד, בטכס אזרחי שלא נכח בה איש מלבד שתי אחיותיה הצעירות. אחרי הטכס השתמש יוסיפ ברוז בסמכותו כמפקד הצבא היוגוסלבי, ציחה לשחרר מן הצבא את רב-סרן יובנקא ברוז.

גויאנה

שליט המותק

"חפש את האשה" מייצעים הצרפתים ל"אך הגתון בצרה. כששמע העולם לפני כמה שבועות כי בגויאנה הבריטית, במרכז הים שתי האמריקאית, הוכרז על מצב חרום, וכי הנציב הבריטי ביטל את החוקה, הם יצאו מיד לחפש את האשה שגרמה לכל הצרות. הם מצאו אותה בדמות יהודיה מצאקאנו בשם רוזנברג, שנישאה לראש המשלה ה"הודי של המושבה, ד"ר צ'רי ג'אגאן. לו היה הדבר נכון, היו לכך סיבות לא מעטות. כי אחרי הנשואין ניסה בעלה לקבל עבודה כרופא-שיניים באחת מערי המכרות במולדתו, בה שלטה חברה זרה. אולם לפי חוקי ההפרדה הגזעית החמורים באותה עיר לא יכול היה לחיות בה חיי משפחה — עליו היה לגור ברובע אחד, השמור להודים, ואילו על אשתו היה לגור ברובע אחר, השמור ללבנים."

במקום להשתכן, נטש הדוקטור את מקו צועי, יסד יחד עם אשתו מפלגה פוליטית בשם המפלגה הפרוגרסיבית העממית שדר"שה עצמאות לארצו, הלאמת האחוזות הגדולות, שיפור תנאי העבודה של הפועלים. חוק מזה פול פוילה ניכרת לצד מזרח, הס"תובב בוועדות השלום הקומוניסטיות, השיע מע את הדעה כי הקומוניזם הוא פיסגת ההתפתחות האנושית.

המלכה והמלך. לפי המפה שייכת גויאנה לכתר הבריטי. אולם השליטים האמיתיים בה אינם משרתי הוד מלכותה, אלוזבט השניה, בחסד אלוהים. שולטים בה משרתיו של כמכות הרבה יותר עתיקה: המלך ממון. המוצר העיקרי של המושבה הוא הסוכר. הוא מיוצר באחוזות אדירות, השייכות למי עשה כולן לשלוש פירמות-ענק. כל ככלת הארץ תלויה בפירמות אלה, שהן בעלות קשרים ועסקים בכל רחבי העולם. ומאחר שפירמות אלה מעוניינות בכסף, לא בפיתוח הארץ, גרם המצב לכך שחלקים גדולים של הקרקע מוזנחים, הפועלים חיים בתנאים כמי עבדתי-אנושיים.

המלכה הלבנה החליטה להעניקה מידת מה של עצמאות לנתיניה הסטגוניים, הר"שה להם לבחור לעצמם ממשלה, בתנאי שזו לא תתעסק בעניני צבא ויחסי-חוץ.

פקודות חתומות. העם בחר ברוב מכ"רע במפלגתו של רופא-שיניים, שהבטיח להם עצמאות והתקדמות. הדוקטור קרא להרכיב ממשלה, הממשלה קבעה לעצמה מטרה: להלאים את אחוזות הסוכר.

תחילה קיח שליטי-המלכות כי דיבוריהם של שחורים וחומים יישארו בגדר דיבורים. אולם הם טעו. בדיוק ברגע המכריע, כשהיה צורך לאסוף את היבול, הכריז האיגוד המקצועי, אשר מנהלו ישב בממשלה, על שביתה כללית. הדרישות, בין השאר: להכיר באי-גוד, לספק מים לפועלים, להעלות את השכר.

החברות התרגשו. חוצפה כזאת עוד לא ראו. מאז עברה המושבה לידי הכתר הבריטי אחרי המלחמה בנפוליאון ** הם פנו לנציב. ליתר בטחון פנו גם ישר למשרד החוץ של ארצות-הברית, הצביעו על הסכנה הטמונה בממשלה קומוניסטית בחצי-האי. התוצאה: לונדון שלחה הוראה לכמה אניות-מלחמה לצאת מיד מנמלי-הבית, לקחת תגבורת של צבא ולחוש לגויאנה. כ-שירדו החיילים, ביטל הנציב את החוקה, פיזר את הממשלה.

ביתניים קרו כמה דברים בגויאנה שהפכו את כל העניין למיותר. השביתה נכשלה מעצמה, המוני הפועלים חזרו לעבודה למחרת רוח מנהיגיהם. שום קשר קומוניסטי לא נתגלה. אולם היה זה כבר מאוחר. החיי לים כבר הגיעו.

* הודים, כושים, בני תערובות, אדומים בני המקום לבנים מאירופה, סינים. ** כעונש לכשליה ההולנדיים שזערו ל"נפוליאון."

צירלי

מאת מיכאל אלמו

הפיסגה, אל "ראש התוכנית", כפי שכונה המקום המרכזי בערב, מקום שהיה שמור לכוכב הראשי.

צ'ארלס (צ'ארלי) צ'אפלין שאף להגיע אל ראש התוכנית.

אוויר התיאטרון

גם הוריו לפניו היו אמני מיוזיק הול. אביו * היה אף בעל מוניטה מסוימת ודיוקנו נשתמר על תדפיסיהם של כמה וכמה שירים שהיו חביבים בשנות ה-80 של המאה ה-19. אמו, חנה הארלי, לא היתה חביבת-קהל כאביו, אבל גם היא עלתה על הקרשים בקביעות.

כאשר נשא אותה צ'ארלס צ'אפלין האב לאשה, היתה חנה אם לילד בגיל רך, סידני, שנולד לה מנישואים קודמים. חדשים אחדים לאחר נישואיה לצ'ארלס, נולד לה בן שני שנקרא צ'ארלס ספנסר.

למרות היותם מועסקים בקביעות בהור פעות, היה המחסור הכללי ולא היוצא-מך

פולט גודארד, אשתו השלישית של צ'אפלין הועלתה על ידו משורות המקלה לדרגת כוכב בשנים מסרטיו. לאחר גירושיהם המשיכה בקאריירה נפרדת וזכתה בהצלחות.

הכלל בבית הצ'אפלינים, כמו בבתיהם של מרבית אמני ההול, על כן נאלצה חנה לשוב לעבודתה מיד לאחר הלידה. כאשר היה מגיע תורה לצאת אל אורות הבמה, היתה משאירה את תינוקה מאחורי הקלעים, עד שובה אליו, כתום ההופעה. צ'ארלי נשם, איפוא, את אוויר התיאטרון כבר בימי חייו הראשונים.

קדרות ועצב

צ'אפלין האב מת כאשר צ'ארלי היה עדיין ילד קטן והאסון היה כבד מכדי שחנה תוכל לשאתו. רוחה של האם, אשר, עד מות בעלה, היתה הכוח המניע במשפחה, נשברה עתה לחלוטין.

ענן של קדרות ועצב ירד על המשפחה המיוחמת. המשבר לא היה נפשי בלבד; האם השבורה לא יכלה לכלכל את עצמה ואת בניה. באה עליהם תקופה מרה ואכזרית של דלות איומה, של נדידה — לרוב עתה לחלוטין.

ענן של קדרות ועצב ירד על המשפחה המיוחמת. המשבר לא היה נפשי בלבד; האם השבורה לא יכלה לכלכל את עצמה ואת בניה. באה עליהם תקופה מרה ואכזרית של דלות איומה, של נדידה — לרוב עתה לחלוטין.

בבוקר אחד מימי אוקטובר, לפני 41 שנה בדיוק, עמד על סיפון אניה שחצתה את האוקיינוס בדרכה מאנגליה לארצות הברית, עלם כבן 23, קצר קומה ושחור שער. עיניו החומות הבחינו במרחק בפסל החירות ובקו הרקיע המפורסם ורב הרושם של ניו יורק. בעוד האניה קרבה אל אס אל הכרך הגדול, הרים העלם, יליד לונדון, את ידו בתנועה דרמטית וקרא:

"אמריקה, אני מזהיר אותך — באתי אליך לכובשך!"

חבריו, ששמעו את דבריו, חייכו. הם הכירו היטב את הצעיר הרברבן והאוהב לחמוד לצון, והדברים נשמעו להם כהלצה אופינית.

יתכן כי צ'ארלס ספנסר צ'אפלין אמר את דבריו בבדיחות-דעת, ויתכן כי דיבר כמלוא הרצינות. אם כך או כך, תוך חדשים ספורים כבש את אמריקה, ואת העולם.

אל ראש התכנית

באמרו, "לכבוש את אמריקה" התכוון האיש הצעיר לשטח מסויים בעולם הבידור: למיוזיק הול. כי צ'אפלין היה חבר בלהקת אמנים אנגלית אשר באה לסיכוב באמריקה, בהביאה אתה מטען של הופעות שעשו אותה מפורסמת ומקובלת בארצה.

המיוזיק הול האנגלי היה מוסד תיאטרוני יחיד במינו. על כמה חשופה כמעט היו עולים, בזה אחר זה, אמנים מכל הסוגים: רקדנים, זמרים, מנגנים, עושי להטים, ליל יינים, מאלפי חיות. אולם מלכי המיוזיק הול היו הברדנים. הם פיוזו פיומונים שרבו בהם הרמזים המפולפלים, ומפולפלות היו גם הבדיחות שהשמיעו. כזה היה גם, לרוב, אופיים של קטעי הפנטומימה אשר בהם — ובחיקויים שונים — גיחונו את הופעותיהם.

הקהל בהוגים היה מורכב בעיקר מפועלים, זבנים ופקידים נמוכים, שבאו להתבדר לאחר יום עבודה, ופיצוח אגוזים קשים כאלה, לרוב בשתי הצגות בערב, לא היה מן הקלים. רק אמנים בעלי כושר מיוחד, וירטואוזיות ואשיות-במה מושכת יכלו לעמוד במבחן, ורק כוודים מקרב אלה הצליחו להגיע אל

האיש אשר בידך את העולם כולו לא ראה הרבה אושר בחייו הפרטיים. הוא היה נשוי ארבע פעמים והפרתקאות אהבה אחדות שלו — אמיתיות או מדומות — זכו לפרי סוס שילי בעתונות, גרמו לירידת קרנו באמריקה. אשתו השניה היתה ליסה גריי, אמש של סידני וצ'ארלס (הבן). המופיעים עב אביהם באורות הבמה בתפקידי משנה.

מס. 2

מס. 3